

CONSTRUCCIONS ESCOLARS ALS ANYS DE LA GUERRA CIVIL (1936-1939)

ISABEL MARIA GONZÁLEZ BLANCO
JUAN FERNÁNDEZ HERNÁNDEZ

Fou durant l'etapa republicana que, en un marc sociopolític caracteritzat pels valors democràtics i liberals, l'educació va rebre una empenta que faria honor a la seva magnificant funció socialitzadora a través de la reforma educativa i de la subsegüent promoció de la construcció d'edificis escolars, amb la idea que Espanya només podia ser transformada a través de l'escola. Però, l'inici de la Guerra Civil va suposar el trencament amb tota innovació ideologicopedagògica que la II República s'havia afanyat a escometre i ens havia deixat com a llegat.

Dia 13 de març del 1936, un dels gestors de l'Ajuntament, concretament el senyor Mateu, va dir que, segons comunicat de la Inspecció de Primera Ensenyança de la província, s'havien assignat a la ciutat d'Inca catorze seccions d'escoles primàries, per la qual cosa convenia estar preparats quan es creessin¹. No obstant això, no tornem a trobar informació relativa a l'establiment de les seccions esmentades, de manera que podem deduir que és molt probable que el projecte es trunqués en començar la Guerra Civil.

No és fins dia 18 d'agost del 1937, un pic iniciada la contesa, que apareix una nova notícia a la qual s'acorda, "en vista a la concurrencia a las escuelas"², demanar dues seccions més, ja que les seccions existents eren insuficients per a cobrir l'assistència.

Va transcórrer un any i la següent acta que tracta el tema data de dia 6 d'abril del 1938, la qual ens informa que el gestor Figuerola fou assignat per cuidar-se de la construc-

1 Vegeu: "Acta de las Sesiones del Ayuntamiento de Inca. Año 1936. Sesión del día 13 de Marzo de 1936", al *Libro de Actas Ayuntamiento Pleno del 3-1-1936 al 30-12-1938*, manuscrita, p. 23, signada per Miguel Beltrán (batlle), L. Maicas (regidor), B. Cabrer (regidor), P. Capó (regidor), J. Figuerola (regidor), A. Mateu (regidor), L. Reus (regidor), L. Marqués (regidor), M. Ferragut (regidor) i J. Siquier (secretari), sense catalogar, de l'Arxiu Municipal d'Inca (AMI).

2 Vegeu: "Acta de las Sesiones del Ayuntamiento de Inca. Año 1937. Sesión del día 18 de Agosto de 1937", al *Libro de Actas Ayuntamiento Pleno del 3-1-1936 al 30-12-1938*, manuscrita, p. 125, signada per Juan Erasmo (batlle), Antonio Figuerola (gestor), Bartolomé Adrover (gestor), Damián Socías (gestor), Antonio Ramis (gestor), Agustín Busquets (gestor) i José Siquier (secretari), sense catalogar, de l'AMI.

ció d'uns cortinatges i d'una porta per a la cisterna de l'Escola de Tiraset³. Cal recordar en aquest punt que els ajuntaments eren ja aleshores els encarregats del manteniment dels edificis escolars.

Poc temps després, concretament dia 15 de juny del 1938, s'acordà d'efectuar les reparacions necessàries a l'edifici on es trobava instal·lada la Biblioteca Municipal, així com a les persianes de l'immoble en qüestió⁴. Aquesta notícia seria ratificada una setmana més tard -dia 22 de juny- quan s'afirmà que les esmentades reparacions es farien d'acord amb les indicacions de l'arquitecte⁵.

Dia 13 de juliol del 1938, gairebé un any més tard, hi trobem una acta segons la qual es resol no sol·licitar noves creacions, atès que les escoles particulars cobrien les necessitats del moment:

"En vista de una comunicació de Primera Enseñanza se acordó contestar los datos que solicita y toda vez que las escuelas particulares cubren las necesidades actuales no solicitar nuevas creaciones."⁶

A través d'aquesta informació es comença a marcar clarament el sentit polític de la nova ideologia imperant, perquè l'indicador considerat per demanar creacions de seccions escolars radicava en el fet que hi hagués suficients places per atendre la demanda d'alumnat, però això tenint en compte tant les places de les escoles públiques com les places de les particulars. Allò que no hi apareix reflectit és que es contemplés la capacitat econòmica de molta de gent que potser tenia plaça a una escola privada, malgrat d'altra banda no disposava de mitjans per poder assistir-hi.

Un mes i mig més tard, dia 31 d'agost del 1938, el gestor Figuerola interessà la reparació de l'edifici de la biblioteca, assumpte que qualificà d'urgent, "toda vez que las aguas pluviales se filtran". El mateix Figuerola tractà també la conveniència de fer una nova esporgada de les obres que hi havia a la biblioteca, "por existir algunas contrarias a los ideales del nuevo Movimiento Nacional"⁷, encara que no donà cap informació sobre la relació del títols de les esmentades obres.

3 Vegeu: "Acta de las Sesiones del Ayuntamiento de Inca. Año 1938. Sesión del día 6 de Abril de 1938", al *Libro de Actas Ayuntamiento Pleno del 3-1-1936 al 30-12-1938*, manuscrita, p. 159, signada per Juan Erasmo (batlle), D. Socías (gestor), Figuerola (gestor), Adrover (gestor), Ramis (gestor), Busquets (gestor) i Siquier (secretari), sense catalogar, de l'AMI.

4 Vegeu: "Acta de las Sesiones del Ayuntamiento de Inca. Año 1938. Sesión del día 15 de Junio de 1938", al *Libro de Actas Ayuntamiento Pleno del 3-1-1936 al 30-12-1938*, manuscrita, p. 167, signada per Juan Erasmo (batlle), D. Socías (gestor), Figuerola (gestor), Adrover (gestor), Busquets (gestor), Ramis (gestor) i Siquier (secretari), sense catalogar, de l'AMI.

5 Vegeu: "Acta de las Sesiones del Ayuntamiento de Inca. Año 1938. Sesión del día 22 de Junio de 1938", al *Libro de Actas Ayuntamiento Pleno del 3-1-1936 al 30-12-1938*, manuscrita, p. 168, signada per Juan Erasmo (batlle), D. Socías (gestor), Figuerola (gestor), Adrover (gestor), Busquets (gestor), Ramis (gestor) i Siquier (secretari), sense catalogar, de l'AMI.

6 Vegeu: "Acta de las Sesiones del Ayuntamiento de Inca. Año 1938. Sesión del día 13 de Julio de 1938", al *Libro de Actas Ayuntamiento Pleno del 3-1-1936 al 30-12-1938*, manuscrita, p. 170, signada per Juan Erasmo Fluxà (batlle), D. Socías (gestor), A. Busquets (gestor), A. Figuerola (gestor), A. Ramis (gestor) i J. Siquier (secretari), sense catalogar, de l'AMI.

7 Vegeu: "Acta de las Sesiones del Ayuntamiento de Inca. Año 1938. Sesión del día 31 de Agosto de 1938", al *Libro de Actas Ayuntamiento Pleno del 3-1-1936 al 30-12-1938*, manuscrita, p. 178, signada per Lorenzo Fluxà (batlle), D. Socías (gestor), A. Socías (gestor), Erasmo (gestor), Figuerola (gestor), Beltrán (gestor), Busquets (gestor), Alcina (gestor), Ramis (gestor), Mir (gestor) i Siquier (secretari), sense catalogar, de l'AMI.

La següent ressenya referida al tema que és objecte d'aquest article pertany a l'Acta de dia 17 de març del 1939, a la qual s'anuncia l'acord d'abonar la instal·lació elèctrica de l'escola, de manera que quedés en propietat de l'Ajuntament i no pas del Patronat⁸.

Alguns mesos després, concretament dia 25 d'octubre, el batlle va sol·licitar permís per viatjar a Madrid per assumptes propis, on aprofità per gestionar amb els ministeris l'aprovació del pressupost extraordinari i l'emprèstit, així com la qüestió de les construccions escolars⁹. No obstant això, a les actes no s'especifica exactament a quin tipus de qüestió es referien.

Les darreres notícies referides a les instal·lacions escolars les trobem a l'acta de dia 22 de desembre del 1939 i parlen de l'acord de traslladar a la Comissió Gestora Municipal la petició que es digni a estudiar la possibilitat i conveniència d'instal·lar calefacció a les escoles de nins de la ciutat¹⁰. Aquesta darrera informació ens fa reflexionar si la conveniència de posar calefacció es refereix a les escoles d'ambdós sexes (perquè el gènere masculí al plural pot incloure també el femení) o si, realment, només contempla les escoles a les quals hi assistien els al·lots (atès que existia educació segregada).

8 Vegeu: "Acta de las Sesiones del Ayuntamiento de Inca. Año 1939. Sesión del día 17 de Marzo de 1939", al *Libro de Actas Ayuntamiento Pleno del 4-1-1939 al 29-12-1943*, mecanografiada, sense numerar, signada per J. Erasmo (tinent batlle), Socias A. (gestor), Figuerola (gestor), Beltrán (gestor), Mir (gestor) i Siquier (secretari), sense catalogar, de l'AMI.

9 Vegeu: "Acta de las Sesiones del Ayuntamiento de Inca. Año 1939. Sesión del día 25 de Octubre de 1939", al *Libro de Actas Ayuntamiento Pleno del 4-1-1939 al 29-12-1943*, mecanografiada, sense numerar, signada per Lorenzo Fluxà (batlle), Erasmo (gestor), Socias A. (gestor), Figuerola (gestor), Beltrán (gestor), Busquets (gestor), Fullana (gestor), Alcina (gestor), Daviu (gestor) i Siquier (secretari), sense catalogar, de l'AMI.

10 Vegeu: "Acta de las Sesiones del Ayuntamiento de Inca. Año 1939. Sesión del día 22 de Diciembre de 1939", al *Libro de Actas de la Junta Municipal de Educación Primaria de 1939 a 1964*, mecanografiada, sense numerar, signada pel Sr. batlle-president i els vocals Srs. Amengual Riera, Alguacil, Sta. Mora i secretari, Sr. Daviu, sense catalogar, de l'AMI.